

Herb Gminy Nowe Miasto

PREZENTACJA GMINY

Gmina Nowe Miasto zajmuje obszar 118,35 km², użytki rolne: 65%, użytki leśne: 26%. Według danych na 30 czerwca 2010 roku gminę zamieszkiwało 4716 mieszkańców.

Miejscowości gminy to: Adamowo, Aleksandria, Anielin, Belin, Czarnoty, Gawłowo, Gawłówek, Gościmin Wielki, Grabie, Gucin, Henrykowo, Janopole, Jurzyn, Jurzynek, Kadłubówka, Karolinowo, Kubice, Latonice, Miszewo B, Miszewo Wielkie, Modzele-Bartłomieje, Nowe Miasto, Nowe Miasto-Folwark, Nowosiółki, Popielżyn Dolny, Przepitki, Rostki, Salomonka, Szczawin, Tomaszewo, Władysławowo, Wólka Szczawińska, Zakobiel, Zasonie, Zawady B, Zawady Stare, Żołędowo.

HISTORIA

Nowe Miasto jest jedną z najstarszych mazowieckich miejscowości, chlubiącą się wczesnośredniowiecznymi tradycjami grodowo-miejskimi.

Od średniowiecza było siedzibą parafii, było też pośród wszystkich miejscowości gminy miejscowością najludniejszą.

Na początku nazywało się ono Nowe Sióło, następnie Nowemiasto i ostatecznie Nowe Miasto. Położone jest na prawym brzegu rzeki Sony, dopływie Wkry. Dogodne położenie geograficzne osady na skrzyżowaniu ważnych dróg handlowych (tędy bowiem przechodziły szlaki handlowe z Rusi, Litwy, Wołynia i Małopolski do Prus i na Pomorze) spowodowało, że władcy Mazowsza zbudowali tu we wczesnym średniowieczu gród obronny, usytuowany na sztucznie usypanym wzniesieniu wśród moczarów nad rzeką Soną. Gród ten, poza normalnymi funkcjami administracyjnymi, miał także za zadanie chronić bezpieczeństwa mieszkańców i szlaku komunikacyjnego prowadzącego do Płocka – stolicy Księstwa.

Usytuowanie miasta na pograniczu prusko-jaćwiesko-litewskim powodowało, że było one narażone na liczne napady Prusów, Litwinów, Krzyżaków i innych.

W 1368 roku Litwini pod wodzą księcia Kiejstuta napadli na północne Mazowsze, rabując i paląc. W tym czasie został spalony gród w Nowym Mieście, jak również zamki w Pułtusk, Płońsku, Czerwińsku i Wyszogrodzie. Wedle legendy po grodzie pozostała jedynie drewniana figura św. Jana Chrzciciela na brzegu rzeki Sony.

Odbudowywana miejscowość otrzymała dokument lokacyjny w 1388 roku od księcia mazowieckiego Janusza I, a w 1420 r. prawa miejskie i herb, który spotykamy w dokumentach z następnych wieków. Przywileje te zostały następnie potwierdzone w 1450 roku przez księcia Bolesława IV.

Parafię w Nowym Mieście p.w. Św. Trójcy (później – i do dziś – p.w. Św. Anny) fundował w 1388 r. książę Janusz I, a biskup Ścibor ją erygował z kościołem pod wezwaniem Matki Bożej i Wszystkich Świętych.

Obecny murowany z cegły, późnogotycki kościół, wzniesiony został około 1471 r. prawdopodobnie z fundacji księżnej mazowieckiej Barbary.

W latach 1480-1482, z fundacji tejże księżnej, wybudowano kaplicę pod wezwaniem Świętego Ducha, św. Barbary i św. Leonarda oraz szpital.

W średniowiecznym podziale administracyjnym Mazowsza, Nowe Miasto figuruje jako stolica powiatu sądowego w ziemi zakroczymskiej. Funkcję tę pełniło ono aż do zaborów. Już w XIV wieku odbywały się tu roki ziemskie, co świadczy o wysokiej randze administracyjnej tej miejscowości. Kolejne potwierdzenie praw miejskich miało miejsce w 1621 roku.

Miasto było kilkakrotnie niszczone przez wielkie pożary. Najgroźniejsze z nich miały miejsce w latach 1548, 1615, 1904. Od 1564 roku miasto było siedzibą starosty.

Z lustracji miasta w 1565 roku wynika, że były tu 274 domy, czynnych było 20 gorzelni, zaś piwo ważyło 13 piwowarów. Na słynnych nowomiejskich jarmarkach, na które przyjeżdżali kupcy z bardzo odległych miejscowości, m.in. z Nowogrodu, Kijowa i Lwowa – handlowano głównie końmi i bydłem. Wspaniały rozwój miasta w XVII wieku oparty był głównie na istniejącym przemyśle włókienniczym i produkcji piwa eksportowanego do Prus. W czasie potopu szwedzkiego został całkowicie zniszczony książęcy dwór obronny, który funkcjonował jeszcze w 1645 roku. Obecnie pozostał po nim kopiec ziemny w południowo-wschodniej części osady. Obecnie kościół gotycki, który jest tu jedynym zabytkiem, uległ wielu przebudowom. Kaplicę południową odbudowano w XVI wieku. Korpus kościoła został zniszczony w 1655 roku, następnie odnowiony. W czasie odnowy dokonano wielu zmian detali architektonicznych budowli, m.in. szczytów nawy, sklepień kaplicy, zakrystii i skarbcza. W okresie następnych remontów przeprowadzonych w latach 1888-1898 zmieniono wykroje

okien i polichromię. Podobnych zmian dokonano w latach 1907 i 1916. Obecnie kościół jest całkowicie odrestaurowany.

Nowe Miasto utraciło prawa miejskie w 1869 roku. Była to forma zemsty władz carskich za masowy udział mieszkańców miasta i okolic w zrywie niepodległościowym 1863 roku.

W 1939 roku liczba mieszkańców osiągnęła 3000 osób. W czasie okupacji Niemcy urządzili tu duże getto dla ludności żydowskiej.

Miejscowość została wyzwolona 17 stycznia 1945 roku.

Obecnie Nowe Miasto jest siedzibą władz gminy, siedzibą parafii, miejscowością o największej liczbie mieszkańców, tu lokalizują się placówki oświatowe, kulturalne, działalność usługowa i gospodarcza. Istnieją zatem przesłanki, aby historia tej miejscowości stała się podstawą do opracowania herbu współczesnej gminy. Gmina Nowe Miasto jest gminą wiejską. W skład gminy wchodzi 37 miejscowości, które tworzą 33 sołectwa. Obecnie Gminę zamieszkuje 4 696 mieszkańców.

UZASADNIENIE HERBU

Herb Nowego Miasta zachowany na pieczęciach miejskich w dokumentach 1536, 1562 i 1571 r. przedstawiał na tarczy postać stojącego św. Jana Chrzciciela trzymającego w lewej ręce Baranka Bożego w kole.

Prof. Marian Gumowski pisze, że herb jest skutkiem patrona parafii Nowe Miasto. Jest to jednak informacja mylna, parafia Nowe Miasto nigdy za patrona św. Jana Chrzciciela nie miała. Jedynym śladem do tego świętego wiodącym jest wspomniana wcześniej informacja, że po pierwotnym wczesnośredniowiecznym grodzie, zniszczonym przez Litwinów, pozostała jedynie figura tego świętego. Legenda ta jest w tekście ks. kan. Józefa Kardynała, wieloletniego restauratora parafialnego kościoła. W tej samej publikacji jest opis dzwonu kościelnego ufundowanego przez mieszkańców w połowie wieku XV i nazwanego imieniem św. Jana Chrzciciela, wówczas jednak już herb funkcjonował.

Prof. Marian Gumowski sugeruje, że barwy herbu to białą odziana postać św. Jana Chrzciciela na niebieskim tle. Ta sugestia od lat kilkunastu była przez władze Gminy realizowana i stała się krótką, ale jedyną tradycją – nie ma ważnych powodów by od niej odchodzić.

Tak więc **herb GMINY NOWE MIASTO** to: w polu niebieskim postać św. Jana Chrzciciela barwy naturalnej w szacie białej, z aureolą złotą, który w ręce lewej trzyma

czerwone koło, w którym Baranek Boży białą prawą przednią nogą trzymający chorągiewkę białą z białym drzewcem zakończonym krzyżem, prawa zaś na koło z Barankiem wskazuje.

Pieczenie:

GMINA NOWE MIASTO ma kształt okrągły o średnicy 36 mm z napisem w otoku GMINA NOWE MIASTO i WÓJT GMINY NOWE MIASTO, wewnątrz wpisane godło z herby Gminy.

WÓJT GMINY NOWE MIASTO ma kształt okrągły o średnicy 36 mm z napisem w otoku WÓJT GMINY NOWE MIASTO, wewnątrz wpisane godło z herbem Gminy.

Flaga Gminy Nowe Miasto stanowi prostokątny płat tkaniny o stosunku boków 5:8 pionowo podzielony na 5 części: białą, czerwoną, niebieską, czerwoną, białą o stosunkach szerokości: 1:1:4:1:1, na środku części środkowej niebieskiej postać św. Jana Chrzciciela z herbu.

Skład barw w wersji CMYK:

Niebieski - 100, 30, 0, 0

Cielisty - 0, 20, 30, 0

Czarny - 0, 0, 0, 100

Czerwony - 0, 100, 100, 0

Złoty - 0, 15, 100, 0

ŹRÓDŁA:

Herby miast województwa warszawskiego – Marian Gumowski, 1936-1937

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego

Prawda i legenda o Nowym Mieście – ks.kan.Józef Kardynał

Świat symboliki chrześcijańskiej – Dorothea Forster OSP, I.W.PAX, 1990

Miasta Polskie w tysiącleciu z 1966r. /t. 3, tab.CX/

Encyklopedia Katolicka, T.N. KUL, t.7

Materiały z Urzędu Gminy

Reprodukcje malarstwa